

Fältbiologernas miljöpolitiska plattform

antagen på riksårsmötet i Kungälv 2010

Den här texten summerar de grundläggande utgångspunkterna för den värld Fältbiologerna vill ha och arbetar för. I allt Fältbiologerna gör utgår vi från respekt för livet och naturens mångfald. Vårt agerande är grundat i den kunskap som finns samlad i miljörörelsen. Vi hanterar ny vetenskap kritiskt, men vi bortser inte från att nya rön kan skapa nya förväntningar och kräva andra politiska steg än de vi här ger stöd för. Som en demokratisk folkrörelse erkänner vi alla människors lika värde oavsett kön, klass, sexuell läggning, etnisk eller religiös tillhörighet. Vi är partipolitiskt och konfessionellt obundna.

Vår strävan efter ett ekologiskt hållbart samhälle och biologisk mångfald, genomsyrar allt vårt miljöpolitiska arbete.

Människans relation till naturen inbegriper ett ansvarstagande för att förvalta naturen på ett hållbart sätt för nuvarande och kommande generationer, lokalt som globalt.

En god miljöpolitik ser till naturens, och därmed människans och andra levande varelsers, väl i ett långsiktigt perspektiv. Beslut ska i största möjliga mån decentraliseras med det allmännas bästa för ögonen. Oavsett beslutande organ måste försiktighetsprincipen¹ tillämpas i alla lägen.

Människans intressen kan inte alltid sättas främst. Eftersom människan är de enda levande varelser som har en medveten påverkan på miljö, måste vi ta ansvar för att bevara och skydda den biologiska mångfalden.

Energieffektivitet och ett hållbart resursanvändande måste genomsyra hela samhället.

Vi vill se en rättvis fördelning av resurser globalt. Vi menar att ett rättvisertänkande i hantering av miljöskador är självklart för att kunna skapa en hållbar global miljöpolitik. Ekonomiska incitament är vad som driver fram många försämringar men kan också användas för att tvinga fram förbättringar. Negativ miljöpåverkan ska få konsekvenser för förövaren, men det kan också finnas situationer då resursstarka aktörer måste betala för svagare.

Vi har bevittnat hur världshandeln allt som oftast lett till att vissa länder överutnyttjar naturresurser från andra länder. Handeln medför också långväga transporter. Målet bör vara att varje område, och varje land, i så stor utsträckning som möjligt producerar för sin egen konsumtion.

Hur vi arbetar

¹ Försiktighetsprincipen innebär att när osäkerhet föreligger om en åtgärds farlighet (till exempel ett kemiskt ämne) ska den betraktas och hanteras som farlig. Försiktighetsmått ska vidtas och ingen kan ursäkta sig med att skada inte var känd.

Vårt främsta medel i miljökampen är folkbildning, vi organiserar oss och lär av varandra. Vi anordnar exkursioner, kurser och fältarbete för att öka och sprida vår kunskap.

Genom att vistas i naturen tillgodogör vi oss kunskap som ger oss förståelse för miljöhot. Vi är övertygade om att en stark relation till naturen i tidig ålder skapar ett intresse för att bevara och skydda den.

Den moderna människans tankemönster är en nyckel till en möjlig hållbar framtid, dessa tankar försöker vi påverka. Vi menar att alla har en skyldighet att minimera sin negativa miljöpåverkan, men tar också hänsyn till olika människors förmåga och förutsättningar.

Vi utför påverkansarbete gentemot politiker, företag, offentliga institutioner och allmänheten. Vi arbetar framförallt lokalt men tror att det i förlängningen har en global effekt.

Vid de tillfällen då lagliga metoder prövats och visat sig vara otillräckliga ställer sig Fältbiologerna bakom civil olydnads- och ickevåldsaktioner² som kampmetod för att nå ett ekologiskt hållbart och demokratiskt samhälle.

² De är öppna men bryter mot lagar och normer. Den som utför en civil olydnadsaktion ses den som rättfärdigad och är beredd att ta ett eventuellt straff. Straffet ses som en möjlighet att sprida sitt budskap ytterligare. Skadar inte djur eller människor och innebär respekt för andra personers avvikande åsikter.

Fältbiologernas Havspolitiska Program 2010

Fiske

De senaste åren har en överfiskning bedrivits som hotar 2/3 av världens alla fiskebestånd samt ekosystemen i haven. För att säkra havens biologiska mångfald och ekosystemens funktioner arbetar vi för en mängd förändringar.

- Bottentrålning måste förbjudas. Det skulle drastiskt minska förstörelsen av havsbottnarna samt bidra till minskad risk för utfiskning.
- Trålning är generellt en mycket energikrävande fiskemetod och restriktioner måste införas
- För att förhindra överfiske måste EU:s kvotssystem för fiske ändras. Enskilda länder ska ha rätt att inte använda hela sin tilldelade fiskekvot utan att denna tillfaller annat land. De utdelade kvoterna skall inte överstiga Internationella havsforskningsrådets (ICES) rekommendationer.
- För att främja ett decentraliserat samhälle och bevara det kulturarv som finns i kustsamhällen måste fiskekvoter fördelas så att småskaligt kustfiske gynnas och storskaligt fiske fasas ut.
- Fiskepolitiken ska förvaltas av de länder vars hav och gemensamma fiskebestånd berörs av besluten.
- Fiskeflottans kapacitet och storlek måste minska drastiskt och anpassas till vad fiskebestånden och ekosystemen tål.
- Lokalisering och förekomst av marina nyckelbiotoper skall utredas och marina reservat inrättas. Skötselplaner skall utformas för att säkra de biologiska värdena. För att säkra fiskarnas reproduktion ska 30-40 % av haven vara fiskefria zoner.
- Märkning av ursprung, fiskemetod och förädlingsprocess för fisk i handeln måste bli tydlig för att möjliggöra konsumentval.
- Svartfiske och bifångst är stora problem som måste åtgärdas med bland annat kontroller och selektiva redskap. Grundproblemet som måste åtgärdas är dock fiskeflottans överkapacitet.
- Bränslesubventioner för fiske ska upphöra.
- EU:s köp av fiskerätter i länder i syd är djupt orättvist och måste upphöra.

Föroreningar

Haven påverkas av en mängd föroreningar från mänsklig verksamhet. Det sätter stor press på havens ekosystem. Östersjön, som ett litet innanhav med stor befolkning i avrinningsområdet, är extra känsligt och utsatt. Mest påtagligt är utsläpp av näringsämnen som leder till övergödning, men utsläpp av giftiga kemikalier är också ett stort hot.

- Markanvändandet måste anpassas så att näringsläckage till sjöar och hav minimeras.
- Mer resurser bör satsas på att anlägga våtmarker som näringsfällor.
- Nationella restriktioner kring vårt jordbruk och djurgårdar anläggs och hur de sköts måste införas. Nystartande av stora djurgårdar ska till exempel inte tillåtas vid lättdränerade marker vid kusten. Jordbruk med balans mellan djurhållning och växtodling ska gynnas.
- Förbränningen av fossila bränslen står för 30 % av den antropogena kvävetillförseln till Östersjön. Denna måste fasas ut.
- Användningen av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel måste upphöra, för att inte förorena våra vatten.
- Kemikalielagstiftningen måste stärkas. Inga kemikalier som inte bevisats vara ofarliga skall tillåtas, om de inte uppenbart är livsviktiga och oundgängliga för människors hälsa.

Sjöfart

I Sverige utgör sjöfarten den enskilt största källan till nedfall av kväveoxider och den näst största källan till nedfall av svaveloxid. Den har alltså en direkt påverkan på klimatet och på övergödning av havet. Eftersom transport med fartyg är förhållandevis energieffektivt bör en hel del av Sveriges industritransporter ändå ske på havet. För att det ska vara hållbart krävs dock vissa åtgärder.

- Straffen för oljeutsläpp måste skärpas och möjligheterna att smita måste strypas. Idag kommer den största delen av oljeutsläppen i Östersjön från fartyg i normaldrift. Därför krävs reglering av sjötrafiken.
- Utsläpp av toalettavfall från handelsfartyg och fritidsbåtar ska förbjudas.
- Det måste ställas hårdare krav på avgasrening för fartyg. Det ska satsas på utveckling av mindre miljökadlig teknik för att minska de miljöfarliga utsläppen.
- Sjötrafiken ska regleras så att känsliga naturområden inte störs.
- Kraven på bullerbegränsning måste skärpas
- Användning av giftig båtfärg måste förbjudas omgående. Detta gäller även för fritidsbåtar.
- Färjetrafik och lokal och regional kollektivtrafik måste samordnas för att ersätta bil och flyg.

Strandskydd

Flera och flera av våra kuster exploateras för framför allt bebyggelse och turistverksamhet. Kusterna utgör unika ekosystem och de som finns kvar måste skyddas. Ytterligare ett hot mot kustekosystemen är klimatförändringen och den havsnivåhöjning det kommer medföra. Havsnivåhöjningen är även ett säkerhetsargument för att inte bygga vid kusten.

- Strandskyddet måste stärkas och utökas för att säkra kustekosystem, det rörliga friluftslivet samt för att skydda bostäder.

Fältbiologernas Skogspolitiska program 2010

Vi ser skogens biologiska mångfald som grunden i vårt arbete. Vi arbetar med att sprida information om tillståndet i det svenska skogslandskapet. Det här gör vi för att skogen ska få finnas till för sin egen skull och för att fler ska få chansen att uppleva riktig, naturlig skog, bland vår, våra barns och kommande generationer.

- I första hand ska ur- och naturskogar med hotade arter skyddas, i andra hand kringliggande områden restaureras. Den geografiska strukturen på de skyddade områdena måste garantera att spridningsmöjligheter för de sällsynta arterna bevaras. Stor vikt måste läggas vid kontinuitet i landskapet.
- Den statligt ägda fjällnära skogen ska undantas från skogsbruk utan pengar från naturreservatsbudgeten. Alla nyckelbiotoper och minst 10 % av den produktiva skogsmarken nedan fjällnära skog måste undantas från skogsbruk.
- Alla förekomster av rödlistade arter ska skyddas.
- Miljöansvar ska vara lika självklart som äganderätt inom skogsbruket.
- Skogsbruket ska naturvårdsanpassas och en större andel än idag av skogen ska undantas från kommersiellt bruk. Anpassning av skogsbruksmetoderna på all brukad mark måste ske för att minimera åtgärder som stör hotade arter och deras livsmiljöer. Kalhuggning måste få mycket mindre omfattning och brukningsmetoderna ska vara anpassade till skogstypernas naturliga processer.
- Det måste finnas livskraftiga stammar av rovfåglar och stora rovdjur. All kommersiell handel med hotade och marginaliserade vilja djur och växter ska upphöra.
- Särskild hänsyn måste tas till de många små lövträdsbestånd i södra Sverige där en mycket stor del av våra utrotningshotade arter lever. Särskild hänsyn måste också läggas vid produktiv skogsmark, som idag är underrepresenterad bland de skyddade områdena.
- Naturförstörande skogsbruksmetoder som till exempel dikning, skogsgödsling, kemisk bekämpning och plantering av främmande eller genmodifierade trädslag måste upphöra och ska inte användas. I övrigt måste man sträva efter en mångfald av olika skogsbruksmetoder som anpassas efter brukarens och naturens lokala förutsättningar.
- Kostnader för skydd av skogsmark bör till största delen finansieras genom naturvårdsavgifter som betalas av skogsbruket. En möjlighet är att skapa en skogsvårdsfond, bestående av avverkningsavgifter.
- Svensk import av trä som inte avverkats på ekologiskt försvarbara grunder ska stoppas. Alla företag som bidrar till att ödelägga skyddsvärda skogar i andra delar av världen bör bojkottas.

Fältbiologernas jordbrukspolitiska program 2010

Jordbruk förekommer över hela jorden och är basen för världens livsmedelsproduktion. Dess miljöpåverkan är betydande.

- Val av odlingsmetod och grödor måste anpassas till lokala förhållanden.
- För att främja matsäkerhet och biologisk mångfald vill vi verka för hållbara jordbrukssystem som inte äventyrar odlingsmarkens framtida fertilitet.
- Kretsloppstänkandet måste införas på alla områden inom jordbruket. Konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel är energiintensiva och bryter kretsloppet inom jordbruket. Alternativa former av markanvändning såsom permakultur, stadsodling och småskalighet skall gynnas framför konventionellt jordbruk. Ekosystemtjänsternas funktion, som exempelvis pollinering får inte försämrats.
- Större genetisk mångfald inom jordbruket ska eftersträvas. Gamla, lokala sorter och lantraser ska bevara och användningen av dem ska gynnas. Jordbrukares rättighet att vara oberoende av konventionella företag samt deras rätt att producera eget utsäde skall garanteras.
- Fossilbränsleberoende jordbruk kan aldrig vara hållbart. Dessa bränslen skall fasas ut och ersättas av förnybara energikällor.
- Statens subventioner av ohållbara odlingsmetoder och djurindustrier måste avskaffas.
- Vi tar ställning mot genmodifiering som metod för växtförädling.

Fältbiologernas klimatpolitiska program 2010

Människoskapade utsläpp leder till att halten av koldioxid och andra växthusgaser ständigt ökar. Detta får stora effekter som extremare väder, stigande havsnivåer och rubbade ekosystem. De negativa konsekvenserna syns redan nu; ökenspridning, klimatflyktingar och problem med världens matproduktion. Vi tror att lösningarna bland annat finns i samhällsplanering, en rättvisare resursfördelning globalt och en omställning från ett beroende av fossila bränslen.

Trafik

- Världens förbrukning av fossila bränslen måste minska kraftigt.
- Färdmedel med mindre eller inga utsläpp måste alltid prioriteras framför fordon drivna på fossilt bränsle. Det gäller för infrastrukturbyggen, investeringar i transport och för den enskilda människan.
- Kollektivtrafiken måste vara tillgänglig, geografiskt och ekonomiskt, för alla som ett alternativ till privat trafik. För att det ska vara möjligt är det tvunget att utbudet är varierat, bland annat kan minibuss, maxitaxi och samåkning ersätta större och mindre miljövänliga bussar på enskilda sträckor.
- Tåg måste vara billigare än buss, när de finns för samma sträcka.
- Det måste införas större miljöavgifter på flygtrafiken. Flygtransport inom Sverige ska helt övergå till järnväg då tåget är ett likvärdigt alternativ. Det finns ingen anledning att fortsätta med en miljöskadlig verksamhet då ett avsevärt mycket bättre alternativ ur miljösynpunkt är likvärdigt i snabbhet och komfort. Vi vill att de ekonomiska incitamenten för miljöskadliga alternativ ska försvinna.
- Långdistansresor med höga utsläpp av växthusgaser för till exempel möten bör i så lång utsträckning som möjligt ersättas med datorkommunikation.
- Infrastrukturen och trafikreglering måste prioritera cyklister och gående. Planering av städer måste göra cykeln till ett realistiskt alternativ till bilen.
- Möjligheten att ta med cykel på kollektivtrafik måste förbättras. Den ska gå att ta med på alla tåg och bussträckor.
- Det bör upprättas bevakade och övertäckta parkeringsplatser för cyklar i städer och tätorter, till exempel vid järnvägsstationer och andra knutpunkter.
- Allmänna stadscyklar bör införas i de större städerna.
- Bilanvändningen i stadsområden måste skäras ner till ett minimum genom införande av miljöstyrande trafikavgifter. Vinsterna ska användas i miljövänliga investeringar. Bilfria stadskärnor och bostadsområden bör skapas, vid behov med komplement av kollektivtrafik.

Industri

- Statens intention att öka exploateringen av svenska mineraltillgångar i kombination med en tvivelaktig minerallag leder bort från det hållbara samhälle där uttagen av mineral ur jordskorpan upphört. Lagen och framförallt statens inställning till ny gruvdrift, måste ändras.
- All användning av freoner (CFC-gaser) och halogener måste upphöra. Utsläpp av freoner och andra gaser leder till att ozon i atmosfären bryts ned. Detta ökar den ultravioletta strålningen som ger skador på människa och miljö.
- Produktionsmedel i industrin måste bli mer energieffektiva. Det ska inte löna sig att låta en industri stå på tomgång utanför produktionstid. Industrin ska producera med syfte att bygga upp ett hållbart grönt samhälle.

Transport

- Planeringen ska syfta till att minimera transportbehoven. Arbetsplatser, butiker, natur och annat som behövs i det dagliga livet ska i största möjliga mån finnas nära bostadsområdena. Detta måste också i största möjliga mån gälla utanför tätbebyggt område då förutsättningar för en levande landsbygd måste finnas.
- Fältbiologerna kräver stopp för all nybyggnad och utbyggnad av stora externa köpcentra. Detta för att minska bilismen och främja närhandeln.
- Det är av hög prioritet att vi minskar vår import av varor från andra länder. Handel mellan länder bör i möjligaste mån enbart handla om produkter som inte kan produceras inom det egna landet.

Fältbiologernas energipolitiska program 2010

Vårt energipolitiska program tar avstamp i vår miljöpolitiska plattform. Vi enar framförallt att människor i den rika världen måste sänka sitt energiberoende och använda den energi som produceras av förnyelsebara källor på ett effektivare sätt. Vi vill att människor ska vara helt beroende av fossila bränslen och kärnkraft för energiförsörjning men även vid användning av förnyelsebara energikällor måste hänsyn tas till naturen.

Samhälle

- Vi måste ta tillvara på den energi vi redan kan skapa och använda den effektivt och ekonomiskt.
- Energibesättning ska höjas så att de speglar miljö- och utbyggnadskostnaderna och därmed bidra till att energikonsumtionen minskar och att energieffektiviseringen pådrivs och uppmuntras.
- Inga nya vattenkraftverk får byggas och de befintliga får inte byggas ut ytterligare.
- Energiförbrukningen i västvärlden måste minska kraftigt för att uppnå en mer rättvis resursfördelning.
- Vi måste byta ut kärnkraften och de fossila bränslena olja, torv, kol, och gas mot förnyelsebara energikällor för att uppnå en mer rättvis resursfördelning.
- Energiförbrukningen ska vara uppdelad på en mångfald av förnyelsebara och lokalt anpassade energikällor. Detta för att orsaka minsta möjliga miljöpåverkan och undvika att bygga fast oss i storskaliga strukturer, eftersom stor utbyggnad och stor användning oftast får negativa effekter på andra naturvärden.
- Biobränslen som har väsentlig negativ påverkan på matproduktion och skogsmark ska inte främjas.
- Energin skall produceras och transporteras på det sätt som ger minst energiförlust.

Hushåll

- Differentierade eltaxor bör införas för att minska förbrukningen av elenergi. Det betyder att elförbrukning utöver ett fastställt behov ska kosta mer.
- Högvärdiga energiformer som elektricitet bör inte användas direkt till att täcka lågvärdiga energibehov som uppvärmning.
- Det måste instiftas lagar som kräver att de hus och byggnader som uppförs är energisnåla.

Kärnkraft

- Kärnkraft är en ohållbar energikälla av flera anledningar. Säkerhet kan inte garanteras. Effekterna av slutförvaring kan vi ännu inte se och således tillämpas inte försiktighetsprincipen³. Det är osolidariskt gentemot kommande generationer att fortsätta driva och bygga ut kärnkraft.
- Utvinning och uppärbetning av uran har negativa konsekvenser i daglig drift, både för människan och för miljön. Användning av uran måste därför stoppas.
- Avvecklad kärnkraft får inte ersättas med energi från fossila bränslen, importerad kärnkraftsel eller utbyggnad av orörda älvor. Vi jobbar för att Sverige inte ska köpa el från kärnkraftverk placerade i andra länder.
- Vi vill se ett avskaffande av Euroatomfördraget⁴, ett stopp för allt EU-stöd till kärnkraftens spridning och ett generellt förbud mot import och export av kärnavfall.
- Vid eventuella svenska satsningar på säkerhet i redan befintliga utländska kärnkraftverk ska lika mycket pengar och övriga resurser satsas på förnybara energikällor som på kärnkraftssäkerheten, i det landet.

³ Försiktighetsprincipen innebär att när osäkerhet föreligger om en åtgärds farlighet (till exempel ett kemiskt ämne) ska den betraktas och hanteras som farlig. Försiktighetsmått ska vidtas och ingen kan ursäktas sig med att skada inte var känd.

⁴ Euratom är ett avtal mellan EU-länder som syftar till att bevara kärnkraftsanvändningen, utveckla säkerhet kring den och hindra den från att användas i militärt syfte.